

De oude huizen die de poëet uit 1724 met opgetogenheid zag „neerstooten”, waren de vaak wel sobere, maar meest toch pittige van de pioniers, met trapgevels en kruiskozijnen, nu plaats makende voor de meer deftige met spaarzaam aangebracht, lang niet onverdienstelijk beeldhouwwerk; éérst late navolgingen van Vingboon's classicisme, dan Holland-sche uitingen van de Lodewijkstijlen. Huizen zònder belemmerende luifels, uithangborden en regenbakken, weldra ook zonder topgevels, recht afgedekt door kroonlijsten, zwaar van kunstig gestoken ornament – maar vooral, als eisch van den nieuwen tijd, met voor toen gróóte ruiten, gevat in schuiframen. Huizen, zooals de te vroeg gestorven architect Jacs. van Gils ¹⁾ indertijd die karakteriseerde in hun werking langs onze havens „één in massa, hoe betrekkelijk gering aan afwisseling, maar toch hoe deftig, hoe statig zonder een-tonigheid”.

Wat vooral opvalt is inderdaad de voorname rust door goede verhoudingen; en dat niet alleen bij de woonhuizen, maar schier bij elk bouwwerk, zooals de kloeke ophaalbruggen en de rijzige korenmolens in onze steden nog lang hebben getuigd. Het inwendige der huizen deed voor het uiterlijk niet onder, treft ons vaak door een niet verwachten rijkdom van wèlverzorgde details aan trappenhuis, schoorsteenmantel en plafond. ²⁾

Rust van Onrust, zoo had de eigenaar van een der mooiste buitenplaatsen aan de Rotte dit bezit gedoopt, maar met evenveel recht zouden wij in diezelfde woorden kunnen samenvatten de karakterestiek van het achttiende-eeuwsche Rotterdam, sprekend in het herboren stadsbeeld, waaruit het tintelend-persoonlijke ging verdwijnen.

En al zou men onze voorvaderen uit de 18e eeuw hoogelijk onrecht aandoen door te meenen dat zij niet veel beter waren dan deftige slappelingen, terend op het fortuin en den roem van hun groote voorgangers, toch mag gezegd worden, lettende op den harden en meer persoonlijken strijd welken

1) Dr. E. Wiersum en Jac. van Gils, Oude huizen van Rotterdam.

2) Verg. o.a. Peters, De Ned. Stedenbouw II blz. 474; A. Hoyneck van Papendrecht, Houtsnijwerk in het Museum van Oudheden te Rotterdam, 1928.